

ראג'י בטחיש

שני סיפורים

כאילו מדינה אחרת

לאחר שנים רבות שכף רגלו לא דרכה בה, חזר ג'אד לירושלים כדי להתאבד בה. החלטתו היתה מהירה, כמעט בלי היסוס. זמן רב ראה בירושלים עיר שגדולת שתיקתה עולה על בני החלוף הסובבים אותה. נדמה היה לו כאילו היא חורצת לשונה, מגחכת למראה כל עובר בסמטאותיה בכיישנות ואינו יודע מה הוא מעולל לעצמו. אין בירושלים דבר חשוב ממנה, ואם הסוף בלתי־נמנע, אין יפה ממנה כדי לעבור אותה.

ג'אד איבד את פשר הדברים בקצוות הרחוקים, ומרכז הווייתו הפך למרכזים מרובים ובלתי חשובים. תוכו נשחק לאט וללא הרף, לילה ויום; השחיקה היתה מְלֹנָה נאמנה לתנועתו, השחיקה היתה קול גדול שאין שומע מלבדו. הוא היה מאוהב במצבים דרמטיים ולכן בחר בירושלים כדי לבצע את תכניתו, בחר במלון צנוע בעיר העתיקה להיות מרכז ההתרחשות. מתוקה מכל היתה החלטתו להתקשר משם לכל האנשים אותם אהב בחייו, אלה שבגד בהם ואלה שבגדו בו, ולהשאיר להם מכתבים רוויי פיוט דרמתי ומלים שתמיד השתוקק לומר להם ולאחרים, "להתראות", "כבר מאוחר", "זהו גורלי ואין מפלט מפניו", "אין תועלת", "אין תכלית". עצם המחשבה על מכתב לרולא, למשל, עוררה אותו לפתע, כמעט כדי פורקן.

היום יום רביעי, 12 ביולי 2006.

כביש תל אביב־ירושלים השתנה ככל שהרחיק מזרחה, במיוחד בבאב אל־ואד המפורסם, שם הופך הכביש הישר, הצחיח והתלוש מכל משמעות, לאוסף גדול של הרים, של סודות, של סמלים, של חרדה ושל ציפייה – תולדה בת שנים, אלפי שנים, כאילו פעמונים, שקולותיהם מתעצמים וכתוכם לחישות מתחרות, ככל שהמונית קרבה לשער העיר.

מתיחות לא מובנת שררה בתוך המונית וכמה נוסעים דיקלמו, בינם לבין עצמם, מלים בעברית מעין־פשיסטית, וברדיו דיברו על חיילים שנחטפו, על

אחרים שנהרגו, על מלחמה בפתח, על גיוס מילואים ועל הצורך להגיב, על החוסן הפנימי ועל הטילים שבידי חזבאללה. הצעקות בתוך הפעמונים היו חזקות מכל פעם אחרת, שבה נכנס ג'אד אל ירושלים, ועכשיו עמד באוויר ניחוח סתיו באמצע הקיץ.

ג'אד ירד מהמונית וחצה את רחוב יפו מזרחה, לכיוון העירייה והנוטרדאם, אחר פנה צפונה לעבר באב אל-עאמוד, שם זחלה השקיעה, והוא נזכר שאין לו עוד חפיסת סיגריות, חזר ונכנס לסופרמרקט ברחוב סלאח א-דין. הקונים והמוכר המבוגר התקבצו מול הטלוויזיה ועקבו אחר שידורי "אל-מנאר" הלבנונית, על המרקע היתה כיתובית "ההבטחה הצודקת".

הניחוחות והריחות התמזגו בצעקות המזכרים והקונים ובזמן שתקף במתיקות וחדר אל סמטאות העיר העתיקה.

ג'אד נכנס לחדר קטן במלון צנוע ושמו "אל-אנדלוס". הוא הניח את הטלפון הנייד שלו על השולחן, הוציא בקבוק תרופות, הניחו על השולחן, והחל לחפש כוס ריקה. לשווא. הוא פתח חלון שהשקיף לעבר גגות צפופים וכמה קצוות של מסגד אל-אקצא. זמן מה התבונן בלהקת יונים שנדדה לתוך מרחב מואר, אחר כך חזר לחפש אחר כוס ריקה. לרגע החזיק בבקבוק התרופות, ולרגע אחר הניחו שוב על השולחן הקטן ליד מיטת הברזל המכוסה כיסוי צבעוני בוהק. לבסוף פנה אל לחדר הרחצה הפתוח – מישהו עקר את הדלת ממקומה והניחה בצד – נטל עימו לשם את קופסת הכדורים ואת הטלפון הנייד שלו, גיסה לטלפן אבל הקליטה ליד הברז היתה כמעט בלתי אפשרית. כאילו מדינה אחרת. לא היו בחדר שום אמצעי תקשורת נוספים, גם לא טלוויזיה. הוא יצא את החדר, ובקבוק התרופות והטלפון הנייד בידו, החל לנדוד בעיר העתיקה, תר אחר משהו שמאפייניו אינם ברורים דיים – מים.

השקיעה השתלטה לגמרי על ח'אן א-זית. ההוכחה הניצחת היתה הבריזה שנשבה כמו בימים עברו. הסוחרים נפרדו זה מזה בעגה קודסית משעשעת.

התבדח הסוחר הראשון: "היו שלום... אני הולך לדרום להילחם."

אמר הסוחר השני: "אתה צוחק?"

"אם לא אניע מחר, תדעו שאני עסוק בלבנון..."

גיחך הסוחר השלישי: "אני נשאר כאן כדי לגנוב את הלקוחות שלכם

כשלא תהיו פה."

טיפס ג'אד במדרגות הרובע הנוצרי לכיוון באב א-סאהרה. סמטאות הרובע היו כמעט ריקות, ונדמה כאילו חיכו לרגע גדול ומיוחד. מרחוק הבחין בכמה ילדים ששיחקו כדורגל על המדרגות, עם שהיו שרים לכבודה של גיבורת ההתנגדות בלבנון ובפלסטין. הוא קרב אליהם לאיטו. לפתע עף לעברו הכדור ופגע בידו הנושאת את בקבוק התרופות ואת הטלפון הנייד שנפלו ארצה.

המדרכה החומה והעדינה התכסתה בכדורי שינה מרוסקים.
לקח ג'אד את הכדור ובעט בו, ואז, בלי משים, שקע במשחק עם הילדים,
בעוד הערב מדמם ערגה קיצית, ומחר מתקשט בלא-נודע.

עולא

עולא קיבלה את המפתח לחדר במלון, המושלך מחוץ לזמן, כאילו איננו
ברמאללה, מוקד התעניינות בין-לאומית, כולו התנצלות וחרטה על הרגעים
בהם ניסה להתבלט ולזהור. הוא נבנה במחצית השנייה של שנות התשעים, או
במלים אחרות ב"מי הזוהר" במערכת הפלסטינית; אותם ימים מקושטים
בתקוות למחר חדש, בהם תהפוך רמאללה, סוף סוף, ולאחר עשרות שנים,
מהנחות מקדמיות, לשוויצריה של המזרח, גם בשיטה הפלסטינית, כך שהעיר
והמלון המוקם בה יימלאו תיירים ממזרח וממערב, מהמפרץ, מא-שאם
ומהמגרב: ערבים ליד זרים, לבנים לצד שחורים. אבל המאה העשרים-ואחת
באה בשערי העיר והראתה לה אצבע משולשת, ובתוך כך גם לכל הסובב
אותה: העם, היישובים ו"פרויקט המדינה", למרות שרמאללה קיבלה את
המילניום בנצנוצים שאין לתארם כלל.

לחדר נכנסה כשהיא מלונה מבטים מקווים וזוממים מצד הפקידים
המשועממים במלון הכמעט-ריק. התיישבה בקצה המיטה, ובחנה בחשד את
היושבת מולה בתוך המראָה. הטלפון הנייד שלה צילצל.

— כן, אהובי, איפה אתה?

— מתי הגעת?

— עכשיו. לפני כמה רגעים.

— מה המצב בחיפה?

— לא יודעת! איפה אתה?

— אהובתי... אני מצטער, אבל אני איאלץ לאחר. יש ישיבה... פתאומית!

— כמה זמן?

— שעתיים, פחות או יותר.

— [באירוניה מרירה] קח את הזמן שלך...

— את לא שמעת מה קרה? טבח חדש בקאנא.

— קאנא?!

— תפתחי את אל-ג'זירה.

ניתקה. אשה בסוף העשור השלישי לחייה. הכירה את עדנאן, גבר מיושב
וחשוב, מעורב מאוד בחיי הכלכלה של רמאללה והרשות, בן ארבעים-ומשהו,

נשוי, שלושה ילדים, מאמין שעליו לשמור לעצמו מפלט לאהבה ושחרור, לצד חיי משפחה ומעשה.

עולא הרגישה איך נתקעה בחדר לפרק זמן לא ברור. הרי לא תוכל לטייל בחוץ, ככה לבדה, בגלל סיבות רבות, רבות מאוד.

הדליקה את הטלוויזיה והדליקה סיגריה. הטלפון שב לצלצל. תמונות התינוקות בקאנא, תמונות הזאטוטים המתים, מוצאים מתוך ההריסות, ריצדו במהירות, היו מחרידות. יד ימין מורמת בניסיון-תחנונים נואש, משך הלילה הארוך, יום ראשון, 30 ביולי 2006.

– כן אמא...

– איפה את?

– אמרתי לך, בתל אביב.

– יקירתי, המצב רע. חזרי הביתה.

– אמא, איזה היגיון זה? ראשית, יש לי עבודה. שנית, אם אני לא טועה

הטילים נוחתים על חיפה, לא על תל אביב.

– מתי את חוזרת?

– מחר בבוקר... כנראה...

– אל תתווכחי עם אף אחד. זה לא עניין של אף אחד מה שקורה.

– הלילה אל תישארו בחיפה. בטוח נסראללה יגיב על הטבח בחריפות.

– לאן ניסע?

– לא יודעת... תסעו לבית לחם.

– אגב, רע'ד טילפנה, חיפשה אותך.

התגובות על הטבח היו מהירות, אבל פחות מהירות מן התמונות המרצדות ופחות מהירות מהקצב שבו הדליקה עולא סיגריה אחרי סיגריה.

עכשיו ראש הממשלה סניורה מדבר.

גם הטלפון מצלצל.

עולא הביטה בצג טלפון, מבולבלת. לבסוף החליטה לענות: "רע'ד, היי."

– ראית מה קרה?

– כן, נורא, פושעים. אני מרגישה שהעצבים מתמוטטים.

– איפה את?

– בחיפה.

– אבל התקשרתי אלייך ודודה אמרה שאת בתל אביב.

– אולי התבלבלה.

– ואני ברמאללה... לא תאמיני עם מי.

– נו?

– עם עדנאן. הוא עדיין מאוהב בי, עולא. תודה, תודה על העזרה. הוא לא שומע אותנו עכשיו, נכנס למקלחת.
– רע'ד... אני מוכרחה ללכת... מחפשים אותי.

עדיין עסקו בהוצאת הגופות. צעירים הרסו את מטה האו"ם בכיירות. קונדליסה ביטלה את ביקורה המיועד בלבנון. טילים החלו לנחות על הצפון. הטלפון שוב צילצל.

– אהובתי, את משתעממת?

– לא, אני רואה אל-ג'זירה.

– אני בדרך אלייך.

– אוקי, אני מחכה.

במהירות מדהימה התפשטה, נכנסה למקלחת, כדי לשטוף מעליה את החום ואת צפיפות המחסומים.

מערבית עלא חליחל